

GRAVURI DE R. IOSIF ÎN COLECȚIA SECȚIEI DE ARTĂ A COMPLEXULUI MUZEAL JUDEȚEAN BIHOR

de
A. SILAGHI

De la începutul secolului XX mai ales în a doua jumătate a deceniului trei al secolului, gravura la noi în țară cunoaște o dezvoltare sensibilă și prin aportul lui R. Iosif în domeniu. El se numără printre puținii artiști care se afirmă încă de la prima expoziție personală ca un talentat și deopotrivă stăpîn al tehnicilor gravurii. De la debutul din 1926 lucrează cu predilecție gravuri aproape un deceniu. Este și deceniul de maximă înflorire a genului în țara noastră. În 1926 lui R. Iosif i se datorează deschiderea primei expoziții de gravură intitulată „Alb-Negru“, bucurîndu-se de o largă receptivitate din partea publicului. De altfel, interesul pentru gravură a fost resuscitat în rîndurile publicului, a artiștilor plastici, a criticii vremii, prin activitatea unui ardent propagator al ei: Jean Al. Steriadi, atît prin expozițiile organizate la Muzeul Kalinderu cu gravuri din patrimoniul universal, în 1915, cum ar fi: „Expoziția retrospectivă a gravurii din sec. XIV-lea pînă în sec. XIX-lea“, sau în 1923: „Expoziția portretului în gravura franceză din secolul al XVI-lea pînă în secolul al XX-lea“, cît și prin înființarea în 1916 a societății „Grafica — societate pentru încurajarea și răspîndirea acvafortei, gravurii și litografiei artistice“. Scopul mărturisit al societății era „să organizeze expoziții de artă grafică, să publice mape, cu lucrări grafice (acvaforte, gravură în lemn, litografii, etc.), ale artiștilor din țară în tiraje îngrijite; de a deștepta prin publicitate și prin editarea de mape la îndemîna fiecăruia gustul pentru arta reproductivă“.¹

Telurile manifeste în prospectul societății nu vor rămîne fără ecou în conștiințele artistice ale vremii. Dacă perioada de proliferare a gravurii la noi în țară atinge cote superioare în deceniul trei al secolului aceasta se datorează existenței unei solide tradiții încă de la sfîrșitul secolului XIX, cînd gravura își dobîndise propriul statut în sfera artelor plastice.

Este cunoscut aportul meritoriu al unor artiști cum ar fi: Teodor Aman sau Constantin Stahi, sau la începutul secolului XX: Gabriel Popescu, Nicolae Vermont și Arthur Verona, pentru ca, după primul război mondial tot mai mulți artiști de prestigiu să-și dateze gravurile: în 1916 Ștefan Popescu, 1918 Gheorghe Petrașcu, în 1924 Iosif Isăr.²

¹ Mircea Deac, *Jean Al. Steariadi*, Ed. Meridiane, București, 1962, p. 24.

² Amelia Pavel, *Gravuri române între cele două războaie*, în Omagiu lui George Oprescu, Ed. Academiei R.P.R., București, 1961, p. 450.

În contextul istoriei gravurii românești interbelice opera lui R. Iosif marchează o etapă ce se referă nu numai la prolificitatea fără precedent a genului în creația unui artist dar și la virtuozitățile de tehnică și expresie pe care artistul le atinge în opera gravată. De altfel, pentru activitatea în domeniul gravurii i se acordă în 1930 premiul Pallady, în 1933 premiul Palach, în 1949 un premiu pentru ciclul de stampe „Profesiuni umile“.

Încă din timpul studiilor, R. Iosif se specializează în tehnicile desenului și stampeii; în țară urmează la Școala de Belle Arte din București cursul de desen cu Fr. Storck și Ion Mirea, la Paris, cursul de gravură de la École de Beaux-Arts cu profesorul Waltner. După terminarea studiilor lucrează mai mulți ani pentru a-și perfecționa stilul și tehnica de lucru astfel încât de la prima confruntare cu publicul se dovedește un artist format și talentat obținând elogioase aprecieri în critica vremii.

Înzestrat cu deosebite aptitudini artistice, R. Iosif oscilează la început între Conservatorul de Muzică din București pe care-l frecventează cu succes un an, urmînd, apoi, la Paris Școala de arhitectură, pentru a opta după încă un an, în 1915, definitiv, pentru artele plastice. Sînt oscilări cărora nu le este străină acea rigurozitate și armonie a limbajului său artistic precum și dorința de perfectibilitate.

Se pare că ceea ce l-a atras pe artist spre gravură se află în însăși virtuțile expresive ale acesteia; investită cu valențele picturalului, presupune, în plus, o conștiințiozitate a lucrului bine făcut, riguros, lent, detaliat „gravura fiind încărcată concomitent cu ecourile actualității impresiei și cu sunetul deplin al operei încheiate“³.

În opera lui R. Iosif gravura ocupă primele două decenii de activitate, cînd expune aproape an de an în cadrul Saloanelor oficiale de desen și gravură. Dar și după 1935, cînd limbajului grafic îi adaugă culoarea nu va abandona gravura; aceasta ocupînd un loc paralel picturii, ca dovadă și ciclul de stampe din 1949 sau alte serii editate în perioada postbelică.

Numărul mare al gravurilor semnate de R. Iosif se structurează uneori în cicluri tematice reluate în lucru la intervale de timp așa cum procedează în ciclul „Bucureștii vechi“ într-o primă serie în 1925, continuată în 1932. Ilustrațiile de carte, gravurile de interpretare sau propriile impresii din contactul nemijlocit cu peisajul, cu scena de gen, cu figura umană conturează tematic o primă perioadă din creația sa. Este și perioada afirmării și receptării elogioase în breasla artiștilor plastici a unui creator animat de țelurile umanitare și culturale ale artei. Sînt ani de intensă cercetare și practică asupra tainelor meșteșugului gravurii ce-și vor lăsa amprenta și în pictura sa de debut „descinsă din gravură ca urmare a îndelungatului exercițiu în fața plăcii de gravor“⁴.

În colecția de grafică a Complexului muzeal județean din Oradea se află un număr de 36 de gravuri de R. Iosif, majoritatea (22) aparținînd seriei I și II din ciclul „Bucureștii vechi“ circumscrise anilor 1925—1935, șase lucrări situate de noi în perioada anilor de studiu, deci pînă la 1920, două autoportrete din 1950 și patru gravuri de interpretare după Eustațiu Stoenescu.

Este dificilă o ordonare cronologică a gravurilor dată fiind penuria de date bibliografice precum și o anumită constanță a stilului și tehni-

³ *Ibidem*, p. 449.

⁴ Radu Ionescu, *R. Iosif*, Ed. Meridiane, București, 1969, p. 2.

cilor de lucru în timp. Totuși au putut fi stabilite unele concordanțe cu lucrările datate referitoare la aspectele tematiche, la procedeele tehnice, la formatul plăcii gravate, al colii de gravură, al gradului de conservare. Cu rezervele de rigoare ne-am propus o catalogare cronologică a gravurilor necesară din punct de vedere al istoriei artei, în stabilirea de analogii și concordanțe.

În primele lucrări realizate în acvaforte și acvatinta se observă o extensie a figurativului pînă spre marginea de sus a colii gravate (nr. cat.: 1, 4, 6). Urmele imersării repetate în acizi devin lizibile în marea varietate de raporturi tonale ivind un clar-obscur gradat în intensitate. Un indiciu bibliografic⁵ permite situarea unor peisaje sau a compozițiilor cu personaje situate în loja unei săli de concert printre primele lucrări de gravură. Figurile umane aduse în prim plan (nr. cat. 1) sînt puțin reliefate, conturile topindu-se pe fundalul întunecat al plăcii de gravură. Aceeași dominanță a negrului pe întreaga suprafață apare în lucrarea cu titlul: Tîrgul Moșilor (nr. cat. 6). Albul ritmează compoziția, echilibrînd-o, organizează totodată succesiunea registrelor. Alteori (nr. cat. 5) compune peisajul după axe diagonale, în stînga jos elementele figurativului, în jumătatea dreaptă orizontul vast, întrerupt de jocul subtil al valorațiilor. Picturalitatea accentuată a lucrării apare din modul de tratare al plăcii: negrul în stropi suflați imaginînd asperitățile solului, sau în pete compacte cu prelungiri la coroana copacilor. O concepție similară e proprie altor două lucrări (nr. cat. 2, 3) cu zone de umbră reglate în intensitate ce organizează concomitent succesiunea planimetrică.

Primele șase lucrări catalogate, de format mic, aparțin perioadei anilor de studiu, probabil anterioare anilor 1920. Ele sînt tributare picturii într-un mod ce le detașează net de realizările de după 1920 cînd limbajul grafic cîștigă din punct de vedere al acurateței liniei și al ordonării spațiale.

Se pot detecta unele particularități eșalonate în timp în ceea ce privește redarea copacului ca element indispensabil peisajului. Dacă în lucrările amintite acesta apare puternic, opulent în coroana rotundă, în preajma anilor 1920, ia forma unui conglomerat de hașuri dese, îngroșate, înconjurare de o linie subțire, urmînd apoi o fază tranzitorie cînd acesta mai păstrează trunchiul puternic și crengile la fel, dar desfrunzite, pentru ca într-o ultimă fază, copacul să devină o siluetă firavă, solitară cu crengi subțiri, fără frunze, reprezentare proprie ciclului „Bucureștii vechi”. Corespondențe se găsesc și în pictura sa legate nu numai de un anotimp anume dar și de profunda comuniune afectivă cu motivul investit liric cu atmosfera unui întreg univers. Iar leit-motivul universului creat de artistic se situează în sfera citadinului pe linia unei tradiții inaugurate în acest sens de: Th. Pallady, Jean Al. Steriadi, Fr. Șirato, Michaela Eleutheriade, Marius Bunesco, etc. „Motivul străzii de urbe apare destul de frecvent și în peisagistica altor țări europene: impresionismul, expresionismul, neo-obiectivismul și suprarealismul... l-au cultivat cu predilecție însă fără accente puse pe dimensiunea psihologică a legăturii subiective dintre artist și motiv. Este un gen de peisaj care în arta românească a deceniilor 20—30 poartă o pecete afectivă unică. Străduța, casa, copacul și cîte un personaj — acesta înfățișîndu-se tot mai rar pe

⁵ *Ibidem*, p. 1.

măsura trecerii timpului — totul învăluit într-o atmosferă în care melancolia, nostalgia, pitorescul dau un amestec plin de farmec învăluit.⁶

Nu odată R. Iosif a fost situat în preajma impresionismului, ca și continuator al celor mai bune tradiții ale acestuia, printre artiștii români care au știut să-i filtreze cuceririle într-o gândire plastică individualizatoare, să-l adapteze spiritualității noastre ca viziune asupra naturii.

Gravura lui R. Iosif cu reprezentarea peisajului citadin și-ar găsi antecedente și similitudini în felul în care francezul Camille Pissaro îl înțelege: cu obiectivitate, cu respectul concreteții lucrurilor, cu observarea exactă a cotidianului. Din imaginile lui Pissaro realizate în Rouen sau Paris cum ar fi de exemplu Strada St. Lazare din Paris⁸, văzute în perspectivă plonjantă se pot stabili analogii în viziunea citadinului la R. Iosif. Deseori pentru o vedere de ansamblu R. Iosif recurge la acest gen de perspectivă ce-i permite în același timp, degajarea volumelor arhitectonice de impresia masivității și includerea lor firească în ansamblu.

În condițiile aglomerării urbane în raporturile plastice dintre peisaj, cer, orizont se produc mutații lizibile și în arta lui R. Iosif în sensul că: „expansiunea se curmă, orizontul se apropie dar se încheie ca printr-un gest de ocrotire: cu ajutorul unui șir de copaci, al unor case. Principiile perspectivei se modifică, orizonturile largi sînt scoase din uz ca și planurile vastității, procedeau care va deveni o constantă a peisagisticii românești interbelice”⁹.

R. Iosif se înscrie printre cei mai fideli reporteri ai peisajului¹⁰ interbelic bucureștean alcătuindu-i un veritabil repertoriu plastic. Străzi, piețe, vechi centre comerciale, monumente istorice și de artă fac subiectul gravurilor din Ciclul „Bucureștii vechi”. Lucrează la această tematică încă din 1920, continuînd în 1925 și 1932. Vor apare două serii editate în 1928 și 1935. La apariția seriei din 1935, Fr. Șirato care le prezintă sub titlul: „București — zece acvaforte de R. Iosif” notează: „Pictorul și gravorul Iosif ne înfățișează adunate într-o mapă o serie de aspecte ale unui București care a fost și în parte nu mai este îmbinînd astfel nostalgia după imaginea trecutului cu plăcerea existenței în prezent”.

Încă din perioada studiilor pariziene este preocupat de reprezentarea unor aspecte ale orașului natal. Printre primele lucrări cu această temă datînd din 1920, se situează trei din lucrările colecției muzeului din Oradea. Doar una din cele trei gravuri este datată de artist, celelalte au fost incluse după criteriile amintite: imprimarea pe o hîrtie de aceeași calitate, aceeași cerneală în tonalitate indigoo, abandonată în timp, dar folosită spre sfîrșitul seriei la lucrări cu dată certă, același grad de conservare al pieselor.

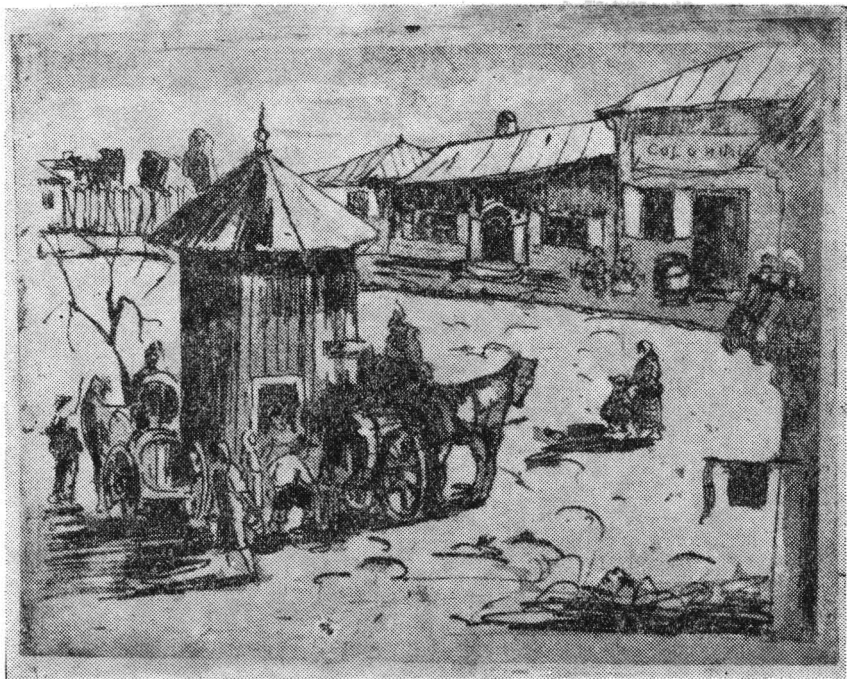
⁶ Amelia Pavel, *Desenul românesc în prima jumătate a secolului XX*, Ed. Meridiane, 1984, p. 53.

⁷ Marina Preutu, *Grafica impresionistilor*, Ed. Meridiane, București, 1980, p. 44.

⁸ *Ibidem*, p. 45.

⁹ Amelia Pavel, *Desenul românesc în prima jumătate a secolului XX*, Ed. Meridiane, 1984, p. 52.

¹⁰ Mircea Deac, *Impresionismul în pictura românească*, Ed. Meridiane, București, 1976, p. 95.

1. Pompa de apă (nr. cat. 8).

O nouă calitate a grafismului lui R. Iosif se degajă din aceste gravuri, o calitate permanentă și aproape egală în timp. Linia fină, subțire „de o mobilitate evocatoare de viață”, cum se exprima Fr. Șirato cu prilejul notat, surprinde pînă la detaliu particularitatea formelor. Pentru zonele umbrite recurge la hașuri din linii, paralele, îngroșate, granuloase, obținute prin tehnica verni-ului moale, de acum, asociată acvaforte — lui și acvatintei.

Ca punct de referință pentru deceniul trei, atît de prolific sub raportul numărului de gravuri realizate, poate fi considerată lucrarea datată în 1920 cu titlul autograf „Pompa de apă” (nr. cat. 8.) Din perspectivă plonjantă totul este construit după legi plastice temeinic însușite. Accentul cade în planul doi unde în jurul fîntînii apar două sacale și mai multe personaje surprinse în diverse atitudini. Tot aici, schițat din cîteva linii, — copacul — prefigurează rolul de ordonator al compozițiilor de mai tirziu. Trecerea spre planul următor o marchează silueta feminină cu un copil de mînă. Imaginînd piața, clădirile dispuse circular trunchiate în primul plan, se desfășoară în fundal după linii de fugă ce duc spre un orizont închis. Pentru echilibru recurge în primul plan, dreapta, la un conglomerat de hașuri nervoase, spontane și la artificii firmei atîrnate de clădire. Umbre îngrijite în hașuri verticale pînă la amănunt, varietatea nuanțelor alături de structura compozițională probează marele talent de desenator și gravor al artistului încă de la începuturile activității.

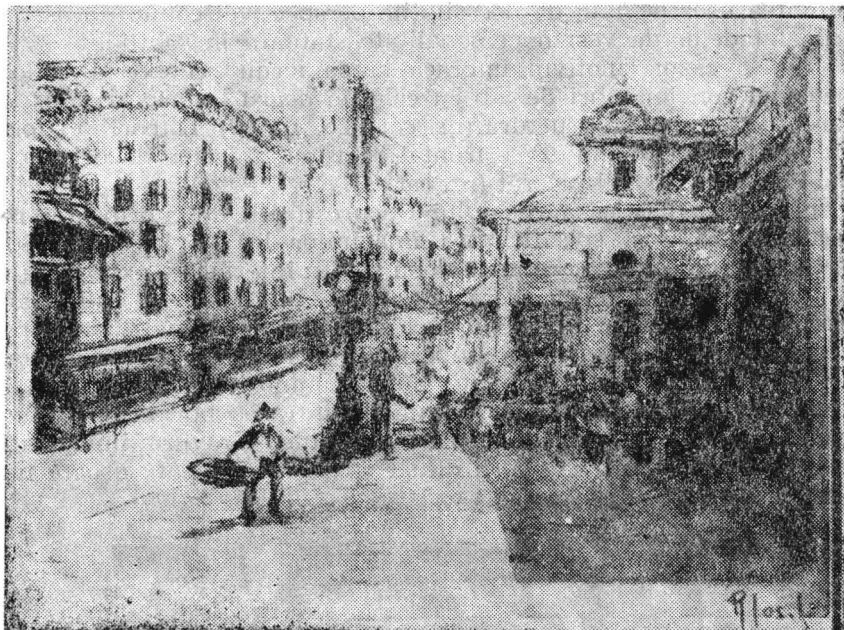
După terminarea studiilor în 1920, lucrează pînă în 1925—26 în vederea pregătirii unei expoziții personale. Sînt ani de acumulări calitative și

B. Bărăția din București (nr. cat. 10).

cantitative cărora li se circumscriu și cele 9 gravuri din colecția muzeului nostru. Două dintre ele înfățișează vechi centre comerciale în 1925. Privite din perspectivă plonjantă prezintă diferențieri din punct de vedere al organizării spațiului, într-una (nr. cat. 10) liniile de perspectivă conduc spre un fundal închis. Doar laturile volumelor din ultimul plan așezate în triunghi și forma paralelipipedică situată deasupra lor în dreapta sugerează prelungirea spre un orizont posibil. Cealaltă (nr. cat. 11) ordonează un spațiu în care accentul grafic din primele planuri scade sub efectul luminii pînă la a deveni notații ușoare abia vizibile în planuri ce tind să se suprapună. Gravura se numără printre cele câteva lucrări din colecție care păstrează în mod uimitor finețea și spontaneitatea desenului în creion.

Fără a generaliza, se observă totuși preferința artistului pentru turnurile de fațadă atunci cînd reprezintă monumente istorice și de artă (nr. cat.: 13, 16, 18, 24, 25, 26). Respectă cu rigurozitate arhitectura ordonată pe registre orizontale astfel încît lucrările pot fi considerate și din punct de vedere documentar. Modul cum e gîndită punerea în pagină,

3. Hala de păsări (nr. cat. 11).

4. Turnu Mihai vodă (nr. cat. 26).

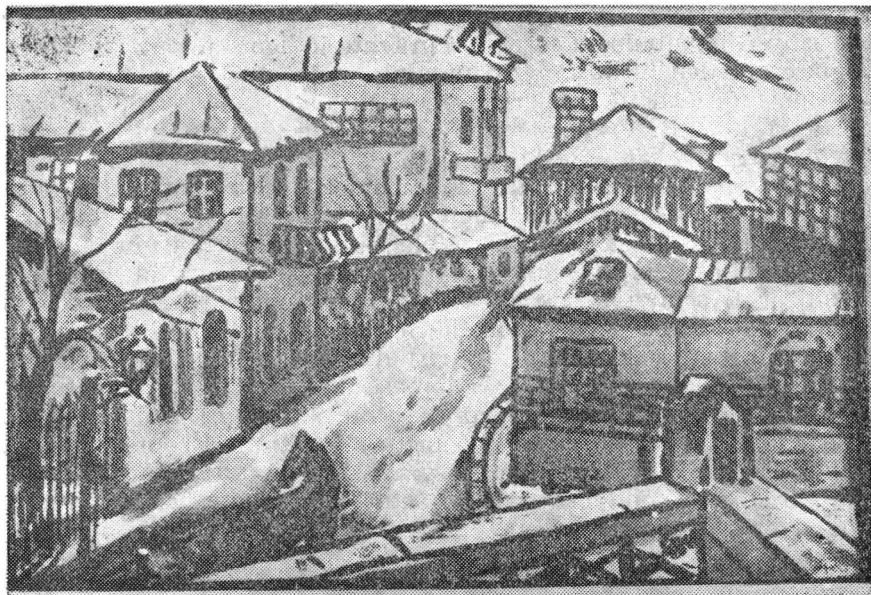
frontalitatea ușor deviată de necesitățile perspectivei conferă acestor turnuri ale fațadelor de vest o personalitate statuară în solitudine.

În unele cazuri motivul îmbracă haina iernii pretext al dialogului accentuat al zonelor mari de alb cu cele de negru intens, al celor intermediare de o inefabilă structură (nr. cat.: 26, 19, 22). Alteori, o suprafață în alb e lăsată să delimiteze orizontal registrul inferior de cel superior, ultim, al cerului sensibil valorat (nr. cat.: 24, 15, 16 etc.).

Din cronică plastică a vechiului București atât de cuprinzător redată în particularitățile și specificitatea imaginilor lui R. Iosif, nu lipsește pasajul ca loc de comunicare între două spații: interior — exterior. Exemplu în acest sens îl oferă piesa cu titlul autograf „Hanul francez” (nr. cat. 28). Bolta marcată de arcuri semicirculare din primele planuri închide vizibilitatea registrelor superioare următoare, a căror existență inclusiv a luminatorului e ghicită după luminozitatea din fundal și a petei de lumină reflectată. Tot în fundal, intrarea boltită conduce spre exteriorul punctat grafic în hașuri minuscule. Gravura imprimată pe hîrtie gălbuie în tonuri de negru diluat spre griuri capătă ușoare nuanțe cromatice.

5. Hanul francez (nr. cat. 28).

6. Mahala (nr. cat. 23).

7. Grădina (nr. cat. 29).

Un grup de patru lucrări situate cronologic între 1930—33 imprimate pe aceeași hîrtie gălbuie cu cerneluri în tente indigo sau verde mărturisesc nostalgia cromaticii întîlnită și în preajma anilor 1920—25. Această revenire se constată în două gravuri din colecție dateate între 1930 și 1937. De altfel, după 1933 R. Iosif se manifestă predilect pentru pictură, pentru valențele expresive ale acestea sporite de încărcătura cromatică. Dacă, luate comparativ mai elocventă pentru o fază de tranziție este gravura din 1930 (nr. cat. 23) cînd trasează cu pensula înmuiată în acid linii drepte, solide, reliefînd uniform mari suprafețe rareori întrerupte în diferențieri tonale. În schimb lucrarea din 1937 (nr. cat. 29) precede în accente grafice, cum ar fi schițarea copacilor în linii spontane, fragmentate, într-o multitudine de direcții, modalități de limbaj din pictura sa de mai tîrziu.

Printre artiștii pătrunși de importanța propagandistică a picturii și în sensul popularizării creațiilor valoroase ale unor pictori se situează și R. Iosif. Practică gravura de interpretare nu numai în sensul reproducerii fidele dar și a păstrării caracterului pictural reușind să capteze atmosfera tabloului. Cu excepția albumului de gravuri după 12 tablouri de Nicolae Grigorescu se mai cunosc, în stadiul actual al cercetării, cîteva interpretări după operele lui E. Stoenescu, cum sînt și cele patru din colecția

8. Autoportret (nr. cat. 32).

muzeului orădean. Nedatate, trei dintre ele au putut fi încadrate cronologic prin semnalarea altor exemplare datate din colecția cabinetului de stampe al Muzeului de Artă al R.S.R.¹¹ Reține atenția portretul pictorului Ștefan Popescu, a cărui figură mai păstrează caracterizarea lui Sextil Pușcariu de pe vremea studiilor lor de la Paris: „Ștefan Popescu cu fața lui de Hrist bizantin, înalt, slab, mlădios în mișcări și vorbă... cu barba-n cioc... cu cravata legată într-o fundă artistică...”¹²

Data fiind frecvența rară a autoportretului în opera gravată cele două autoportrete din colecția muzeului orădean constituie puncte de referință în analiza genului și din punct de vedere al tehnicii, litografia, apărând sporadic în lucru odată cu deceniul cinci. Ambele sînt datate în 1950. Primul (nr. cat. 31) cu specificația „încercare” este realizat dintr-un ușor semiprofil cu dominanța negrului, doar jumătate din figură se datasează în lumină. Al doilea (nr. cat. 32) prezintă figura frontal evidențiată de zonele hașurilor întretăiate de pe fundal. Umbrele urmează necesități plastice atent distribuite în hașuri fine. Și în litografie R. Iosif rămîne același neîntrecut meșter în explorarea plasticității liniei, al dialogului alb-negru.

Caracterizînd o întreagă etapă, aceea a gravurii în opera lui R. Iosif, cuvintele lui Fr. Șirato exprimate în 1935 își păstrează valabilitatea: „Talentul impresionant al gravorului Iosif este cunoscut amatorilor de artă gravată încă de multă vreme, dacă nu ne înșelăm de vreo 20 de ani, drept un foarte iscusit artizan, căruia i se caută egalul. Pentru el gravura acvatintei nu are taine. Criticii de artă îl prețuiesc cu deosebire, ori de cîte ori gravurile sale se găsesc în expozițiile personale și mai ales de atîția ani în Salonul Oficial...”¹³.

Privind retrospectiv întreaga creație a lui R. Iosif două evoluții paralele o marchează: gravura și pictura. Afirmații că „gravura ar fi izvorit din pictură sau pictura sa descinde din gravură” sînt valabile atîta timp cît rămîn simple jaloane în ajutorul decodificării faptului artistic. Pictorul nu l-a expus pe gravor sau gravorul pe pictor, cele două laturi ale activității coexistînd pe parcursul anilor. Chiar dacă un timp anume s-a dedicat cu precădere unei tehnici, aceasta a însemnat o creștere organică, o întrepătrundere fericită în folosul întregului. Un întreg căruia nu-i poate lipsi partea cea mai revelatorie prin extindere și valoare: gravura.

CATALOG

1. La concert

Acvaforte și acvatinta

0,160×0,205

Tiraj de artist

Semnat dr. jos sub cadru în creion:

„R. Iosif”

Însemnarea autografă mijloc sub cadru în creion:

„La concert”

Inscripție mijloc în placă:

„Simfonia Eroica”

Prov.: Penculescu M.,
București, 1968

Cl. 168/19; Inv. 714

¹¹ Vezi Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat.: 4500, 4502, 4499)¹².

¹² Liza Damadian, *Expoziția de grafică Ștefan Popescu*, București, 1969, p. 7.

¹³ Bucureștii — Zece acvaforte prezentate de Francisc Sirato, 1935.

2. Pod peste Tîrlunga

Acvaforte și acvatinta
0,185×0,275
Tiraj de artist
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Pod peste Tîrlunga“
Prov.: Penciulescu M.;
București, 1968
Cl. 175/14; inv. 716

3. Compoziție cu vaci

Acvaforte și acvatinta
0,230×0,290
Tiraj de artist
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Compoziție cu vaci“
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 175/12; inv. 721

4. Grădina

Acvaforte și acvatinta
0,120×0,0090
Tiraj de artist
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Grădină“
Prov.: Penciulescu M., București,
1968.
Cl. 169/25; inv. 714.

5. Peisaj

Acvaforte și acvatinta
0,220×0,300
Tiraj de artist
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Peisaj“
Prov.: Penciulescu M., București,
1968
Cl. 168/17; inv. 715

6. Tîrgul Moșilor

Acvaforte și acvatinta
0,205×0,265
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Tîrgul Moșilor (1900 evocare)“
Prov.: Penciulescu M., București,
1968
Cl. 217/20; inv. 714.

Obs. Probabil că lucrarea a fost re-luată în ulei la o dată ulterioară gravurii. În catalogul Expoziției retrospective R. Iosif, dec. 1974—ian. 1975, București, Sala Dalles, apare o pictură în ulei pe carton cu titlul: Moșii la 1900 — evocare.

7. Periferie bucureșteană

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,310×0,385
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Inscripție autografă mijloc jos sub cadru în creion: Periferie bucureșteană
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 60/47; inv. 728
Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985
Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din secolul XX-lea vol. II, București, Muzeul de Artă al R.S.R., 1981 (nr. cat. 4472).

8. Pompa de apă

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,330×0,415
Tiraj de artist
Semnat, datat și localizat dr. jos sub cadru: „R. Iosif“ (București 1920)
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Pompa de apă“
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 79/22; inv. 719
Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, martie, 1985, Oradea
Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4512)

9. Clopotnița Patriarhiei

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,452×0,315
Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“
Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Clopotnița Patriarhiei (Buc.)“
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 182/34; inv. 734.
Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, martie, 1985, Oradea.

Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981, (nr. cat. 4474).

10. Bărăția din București

Acvaforte, verni moale, acvatinta și accente de culoare
0,455×0,350

Datat mijloc jos sub cadru în creion: 1925.

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Bărăția din București și vechiul centru comercial”
Prov.: Penciulescu M., București, 1968

Cl. 50/61; Inv. 735

Expus: Expoziția retrospectivă

R. Iosif dec. 1974—1975, București
Sala Dalles; Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, martie, 1985, Oradea

Reprodus: Expoziția retrospectivă R. Iosif dec. 1974 — ian. 1975 (catalog) București, Sala Dalles

Obs. Alte 2 exemplare în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4521)

11. Hala de pășări

Acvaforte, verni moale, acvatinta și accente de culoare
0,320×0,410

Semnat, datat și localizat dr. jos în creion: „R. Iosif”, București, 1925

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: Hala de Pășări
Prov.: Penciulescu M., București, 1968

Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985

Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești în sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4526)

12. Ruinele Palatului Domnesc de la Plumbuita

Verni moale și acvatinta
0,247×0,330

Semnat și datat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif (1)925”

Inscripție autoografă mijloc sub cadru în creion: „Ruinele Palatului Domnesc de la Plumbuita”

Prov.: Penciulescu M., București, 1968

Cl. 184/56; Inv. 731

Reprodus: Faklya, Oradea, 22 febr. 1987

Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4476)

13. Aspect mai vechi al Clopotniței Patriarhiei

Verni moale și acvatinta
0,370×0,470

Semnat și datat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif (1)925”

Inscripție autografă mijloc sub cadru în creion: „Aspect mai vechi al clopotniței Patriarhiei”

Prov.: Penciulescu M., București, 1968

Cl. 183/51; Inv. 738

Obs. Alte două exemplare în Repertoriul graficii românești din secolul al XX-lea, vol. II Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4495)

14. Biserica Jignița

Acvaforte și acvatinta
0,370×0,470

Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”

Însemnare autografă mijloc sub cadru: „Biserica Jignița (Buc.)”

Prov.: Penciulescu M., București, 1968

Cl. 182/36; Inv. 744

Obs. Alte două exemplare în Repertoriul graficii românești din secolul al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4481)

15. Capela Brâncovenească

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,375×0,470

Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Capela brâncovenească (Buc.)”

Prov.: Penciulescu M., București, 1968

Cl. 184/42; Inv. 740

Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea martie, 1985

16. Turnul mănăstirii Antim

Verni moale și acvatinta
0,367×0,470

Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”

Insemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Turnul Mănăstirii Antim”
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 189/44; Inv. 742
Obs. Alt exemplar datat în 1931 în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4483)

17. Biserica Enei

Verni moale și acvatinta
0,370×0,470
Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”
Insemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Biserica Enei”
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 183/46; Inv. 743
Obs. Alt exemplar datat în 1931 în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4482)

18. Turnul Radu Vodă

Verni moale și acvatinta
0,435×0,335
Prov. Penciulescu M.,
București, 1868
Cl. 182/38; Inv. 745
Obs. Alte exemplare în Grafica românească între cele două războaie, 1920—1940, de Ruxandra Ionescu, Muzeul de Artă, Ploiești (nr. cat. și nr. reprod. 4) și în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de Artă R.S.R., București, 1981, (nr. cat. 4485) exemplar datat în 1931

19. Peisaj

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,234×0,235
Semnat în cadru și datat sub cadru dr. jos în creion: „R. Iosif (1)928”
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 35/24; Inv. 724

20. Bazarul

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,270×0,420
Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”
Insemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Bazarul”
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 184/62; Inv. 741

Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985

Obs. Alte trei exemplare în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4527)

21. Piața Bibescu

Acvaforte, verni moale, acvatinta și accente de culoare
0,350×0,420
Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”
Insemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Piața Bibescu (Piața Mare)”
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 182/40; Inv. 736
Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985
Obs. Alte două exemplare în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4526)

22. Han vechi

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,370×0,420
Semnat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif”
Insemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Han vechi (str. Băcani, Buc.)”
Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968
Cl. 184/60; Inv. 733
Expus: Expoziția retrospectivă R. Iosif, București, dec. 1974 — ian. 1975, Sala Dalles și Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985
Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II., Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4522)

23. Mahala

Verni moale, acvatinta și accente de culoare
0,210×0,280
Tiraj de artist
Semnat și datat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif (1)930”
Insemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Mahala”
Prov. Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 176/24/ Inv. 722

Expus: Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985

24. Turnul Mănăstirii Snagov

Verni moale, acvaforte și acvatinta
0,310×0,437

Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Turnul Mănăstirii Snagov“

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 183/54; Inv. 727

Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4479)

25. Turnul de la Plumbuita

Acvaforte, verni moale, acvatinta și accente de culoare

0,293×0,397

Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Turnul de la Plumbuita“

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968,

Cl. 184/59; Inc. 733

26. Turnul Mihai Vodă

Verni moale și acvatinta

0,330×0,420

Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Turnul Mihai Vodă“

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 183/52; Inv. 730

Obs. Alt exemplar în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4480)

27. Podul Radu Vodă

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,350×0,420

Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Podul Radu vodă“

București, 1968

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

lea vol. II, Muzeul de Artă al

Expus: Expoziția retrospectivă R. Iosif, dec. 1974 — ian. 1975, Sal

Dalles, București și Expoziția: Bucureștii în gravura lui R. Iosif, Oradea, martie, 1985

Obs. În Expoziția retrospectivă R. Iosif (catalog) apare gravura cu titlul: „Radu vodă“ inclusă ciclului „Bucureștii“ din 1935 Alte două exemplare în repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981, (nr. cat. 4523)

28. Hanul francez

Acvaforte, verni moale și acvatinta
0,420×0,350

Semnat dr. jos sub cadru în creion:
„R. Iosif“

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Hanul francez (București)“

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 183/48; Inv. 739

Obs. Alte patru exemplare în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4518)

29. Grădina

Verni moale, acvatinta și accente de culoare

0,220×0,305

Semnat și datat dr. jos sub cadru în creion: „R. Iosif (1)937“

Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Grădina“

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 7924; Inv. 723

30. 1 Mai 1946

Acvaforte, verni moale, acvatinta și accente de culoare

0,250×0,320

Semnat dr. jos: „R. Iosif“ și datat stg. jos sub cadru: „1 Mai 1946“ în creion

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

Cl. 70/34; Inv. 719

31. Autoportret

Litografie

0,230×0,162

Semnat și datat dr. jos în cadru cu pix albastru: „R. Iosif“ 1(1)950“

Însemnare autografă mijloc sub cadru: „Autoportret“, în dr. „Încercare“

Prov.: Penciulescu M.,
București, 1968

- Cl. 317/55; Inv. 713
Reprodus: Radu Ionescu, R. Iosif,
 Ed. Meridiane, București, 1968, Co-
 perta II.
- 32. Autoportret**
 Litografie
 0,212×0,165
 Semnat și datat, sub cadru în creion, dr. jos: „R. Iosif“, la mijloc: „1950“
 Însemnare autografă mijloc sub cadru în creion: „Autoportret“
 Prov.: Penciulescu M.,
 București, 1968
 Cl. 318/61; Inv. 712
- 33. Peisaj (după Stoenescu)**
 Verni moale și acvaforte
 0,185×0,270
 Însemnare autografă stg. jos sub cadru în creion: „Stoenescu“
 Prov.: Penciulescu M.,
 București, 1968
 Cl. 175/16; Inv. 746
 Obs. Alt exemplar datat 1923 în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4500)
- 34. Amatorul de gravuri (după Stoenescu)**
 Verni moale și acvaforte
 0,110×0,150
- Însemnare autografă stg. jos sub cadru în creion: „Stoenescu“
 Prov.: Penciulescu M.,
 București, 1968
 Cl. 169/26; Inv. 747
 Obs. Alt exemplar datat 1929 în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4499)
- 35. Pictorul Ștefan Popescu (după Stoenescu)**
 Verni moale și acvaforte
 0,260×0,190
 Însemnare autografă stg. jos, sub cadru în creion: „Stoenescu“
 Prov.: Penciulescu M.,
 București,
 Cl. 179/52; Inv. 748
 Obs. Alte două exemplare din care unul datat 1932 în Repertoriul graficii românești din sec. al XX-lea, vol. II, Muzeul de Artă al R.S.R., București, 1981 (nr. cat. 4502)
- 36. Două fete (după Stoenescu)**
 Verni moale și acvaforte
 0,390×0,285
 Însemnare autografă stg. jos sub cadru în creion: „Stoenescu“
 Prov.: Penciulescu M.,
 București, 1968
 Cl. 161/31; Inv. 749

LA GRAVURE DANS L'OEUVRE DE R. IOSIF

(Résumé)

L'œuvre de R. Iosif — située dans le contexte de l'histoire de la gravure roumaine de l'entre-deux-guerres — marque une véritable étape qui souligne non seulement la plasticité sans précédent du genre dans la création d'un artiste, mais aussi les virtuosités de technique et d'expression que celui-ci atteint dans l'œuvre gravée. Raison pour laquelle d'ailleurs on lui a accordé le prix Pallady en 1930, le prix Pallach en 1933 et en 1949 un prix pour le cycle d'estampes intitulé „Professions humbles“.

Pendant ses études il s'est déjà spécialisé dans les techniques du dessin et de l'estampe, chez nous, à l'Ecole de Beaux-Arts de Bucarest où il suit le cours de dessin de Fr. Storch et de Ion Mirea, puis à Paris, le cours de gravure de l'Ecole de Beaux-Arts du professeur Waltner. A Paris il fréquente aussi l'Académie Grande-Chaumière et l'Académie Julian. Après avoir terminé ses études, en 1921, il travaille plusieurs années pour perfectionner son style et sa technique, de manière que la première rencontre avec le public nous présente un artiste déjà formé et très doué que la critique du temps apprécie élogieusement.

Dans l'œuvre de R. Iosif la gravure occupe les premières deux décennies d'activité, quand, il expose presque chaque année dans les Salons officiels du dessin et de gravure.

Même après 1935, lorsqu'il ajoute au langage graphique la couleur il n'abandonnera pas la gravure, lui consacrant une place parallèle à la peinture, chose mise en évidence par le cycle d'estampes de 1949 ou par d'autres séries éditées pendant l'entre-deux-guerres.

Dans la collection de graphique du Complexe Muséal Départemental de la ville d'Oradea, il y a 36 gravures signées par R. Iosif, la plupart (22) appartenant à la première et à la deuxième série du cycle „L'ancien Bucarest“, réalisées entre les années 1925—1935, six œuvres situées pendant la période de ses études, donc, jusqu'en 1920, deux autoportraits de 1950 et quatre gravures d'interprétation d'après E. Stoenescu.

On a catalogué chronologiquement les gravures, ayant en vue pour les ouvrages non-datés-quelques concordances avec ceux datés, concernant les aspects thématiques, les procédées techniques, le format de la plaque gravée, la feuille de gravure, le grade de conservation.

R. Iosif s'inscrit parmi les plus fidèles „reporters“ du paysage de l'entre-deux-guerres bucarestois, réalisant un véritable répertoire plastique.

En tant que représentant du citadin, R. Iosif se situe dans la lignée d'une tradition inaugurée dans l'art roumain par Th. Pallady, J. Al. Steriadi, Fr. Sirato, M. Bunescu, Michaela Eleutheriade.

Si l'on essaie de regarder rétrospectivement toute la création de R. Iosif on pourra observer deux directions parallèles: la gravure et la peinture.

Même si à une certaine époque il s'est dédié particulièrement à une technique, cela a constitué la partie d'un tout qu'on ne peut concevoir sans sa constituante révélatrice: la gravure.